

De Ablativus

Als laatste naamval wordt de ablativus behandeld. Deze naamval wordt in het Latijn gebruikt in die zinsdelen die wij bijwoordelijke bepalingen noemen. Die bijwoordelijke bepaling geeft informatie, die niet per se noodzakelijk is (vergelijk onderwerp en gezegde). De meeste bijwoordelijke bepalingen worden voorafgegaan door een voorzetsel zoals *door, met, in, op, achter, vanaf, onder* (ook wel kastwoorden genoemd). Deze zinsdelen geven aan hoe, wanneer, waar of waarom iets gebeurt. Als bijwoordelijke bepaling worden ook bijwoorden gebruikt. Dit zijn woorden die op dezelfde vragen antwoord geven: nu, toen, zo. Deze woorden staan normaal voor het werkwoord, een bijvoeglijk naamwoord of een ander bijwoord.

Opdracht 1

Geef eens van de volgende zinnen aan wat de bijwoordelijke bepaling is.

1. Vader is in zijn auto in slaap gevallen.
2. Daarna is hij tegen een boom gereden en met een ambulance naar het ziekenhuis gebracht.
3. Nu wordt hij door een verpleegster verzorgd en krijgt hij zijn voeding met een infuus toegediend.
4. De artsen zeggen dat hij over twee weken zeker weer het ziekenhuis zal verlaten.

De uitgangen van de ablativus

De uitgangen van de ablativus staan in onderstaande tabel per declinatie.

Decl.	1 ^e		2 ^e M		N		3 ^e M/F		N	
getal	s.	pl.	s.	Pl.	s.	pl.	s.	Pl.	s.	pl.
Nom.	-a	-ae	-us	-i	um	-a	-s/-	-es	----	-a
Gen.	-ae	-arum	-i	-orum	-i	-orum	-is	-(i)um	-is	-(i)um
Dat.	-ae	-is	-o	-is	-o	-is	-i	-ibus	-i	-ibus
Acc.	-am	-as	-um	-os	-um	-a	-em	-es	----	-a
Abl.	-a	-is	-o	-is	-o	-is	-e	-ibus	-e	-ibus
Voc.	-a	-ae	-e	-i	-um	-a	-s/-	-es	----	-a

In het Latijn kan die ablativus zonder én met voorzetsel gebruikt worden. De ablativus zonder voorzetsel heeft een eigen betekenis, die je beslist moet weten:

1. **door**, door middel van (**niet** 'door iets heen')
2. **met**, met behulp van (**niet** 'samen met')
3. **van, vanaf** (**niet** in de betekenis [bezit] van)

Opdracht 2

Vertaal de volgende drie zinnen.

1. Timore fugis.
2. Navibus Carthaginem venimus.
3. Urbe exit.
4. Cupidine maneo.
5. Ora venimus.
6. Vento ad patriam advenit.
7. Iusso territi sumus.
8. Cane auxilium ferunt.
9. Amore patri paremus.
10. Regno eius redit.

Voorzetsels met ablativus

Er is een aantal voorzetsel waarachter naamwoorden in de ablativus staan. In dat geval hoef je je niet meer om de ablativus druk te maken en vertaal je alleen het voorzetsel en het naamwoord daarachter. Zo gaan de volgende voorzetsels met een ablativus:

de (uitspraak: dee; is het Franse 'de' geworden) vanaf, van .. af, over (*in de betekenis vertellen over*) de urbe – vanaf de stad

cum (samen) met cum deo – (samen) met de god

e/ex uit ex urbe – uit de stad

a/ab vanaf ab ora - vanaf de kust

sine zonder sine deis – zonder de goden

pro voor, in de plaats van pro deo – voor de god

Nota bene: één voorzetsel kan met én accusativus én met ablativus: in

in + acc. naar ... (binnen); in in urbem – de stad in

+ abl. in, op in urbe – in de stad

sub + acc. onder (richting) it sub navem – hij gaat onder het schip

+ abl. onder (plaats)

Sub nave est. – Hij is onder het
schip

Opdracht 3

Vertaal de volgende zinnen.

1. Cum fidelissimis sociis terram quaerimus.
2. Ite ex imperio Romano.
3. De amore dico.
4. Romani genus ab Aenea ducunt.
5. In urbem venimus et tum in urbe sumus.

Opdracht 4

1. Verzamel uit de woorden van Tekst 4.1 alle zelfstandige naamwoorden.
2. Zet achter alle substantiva de stam, de declinatie en de betekenis.
3. Lees de geslachtsregels in les 2 van de substantiva nog eens goed door en geef van de substantiva van les 4 de geslachten en geef uitleg waarom een woord f. m. of n. is.
4. Geef de volledige verbuiging van de woorden van de 3 declinaties. Neem daarbij de volledige tabel hieronder over in je schrift en vul die in.

casus	1e	2 ^e m.	2 ^e n.	3 ^e m/f.	3 ^e n.
nom.s.	cena	deus	fatum	urbs	genus
gen.					
dat.					
acc.					
abl.					
voc.					
nom.pl.					
gen.					
dat.					
acc.					
abl.					
voc.					

Opdracht 5

Geef de betekenis van de volgende woorden naar hun uitgangen (naamvallen).

1. socii 3x	7. ruinas	13.auxilii
2. perigrinorum	8. cenae 4x	14.ventum
3. verbo 2x	9. hospitibus 2x	15.fatis 2x
4. vestes 3x	10.vela 3x	16.genera 3x
5. nocte	11.lignorum	17.specie
6. historiis 2x	12.cibo 2x	18.viris 2x

Opdracht 6

Vertaal naar het Latijn.

1. uiterlijk acc.	8. man object	15.door de wil
2. voor de vorsten	9. met woorden	16.in de nachten
3. van het lot	10.aan het zeil	17.van de
4. vanaf het
Avondland	11.houtblokken
<i>subj.</i>	instortingen
5. door het kleed	12.door spijzen	18.voor de
6. van de
buitenlanders	13.van de
gastvriend af	verhalen
7. makkers <i>subj.</i>	14.voor de wil	